

ДО

НАУЧНОТО ЖУРИ

по конкурса за получаване на академичната длъжност „доцент“ по граждански процес шифър 3.6 „право“ (граждански процес), обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ ДВ, бр. 90 от 16.11.2012 г.

От Огнян Христов Стамболиев
професор във ВТУ „Св.Св. Кирил и Методий“,
доктор по право

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

- I. По обявения от СУ „Св. Климент Охридски“ конкурс за получаване на академичната длъжност „доцент по граждански процес“ в образователно направление 3.6. „Право“, участва един кандидат – гл.ас. Камелия Николаева Цолова, доктор по право. При обявяването и протичането на конкурса до този момент са спазени всички изисквания на закона.

- II. Камелия Николаева Цолова е родена на 28.04.1970 г. в гр. София. Завършила е Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през 1994 г. с придобита квалификация „Магистър по право“. След изискуемия по закон стаж в съдебната система и полагаането на изпит за правоспособност пред Министерството на правосъдието през 1997 г. започва работа като юрисконсулт в Министерството на финансите (ГУ „Държавен финансов контрол“), където работи до края на 1998 г. След това практикува като адвокат в САК до края на 1999 г. През 1999 г. се явява на конкурс за асистент по граждански процес в Юридическия факултет СУ „Св. Климент Охридски“ и е назначена за асистент. Като член на изпитната комисия искам да отбележа, че още с представянето си на изпита г-

жа Цолова остави в комисията изключително добро впечатление като компетентен юрист и мислещ самостоятелно човек. През 2005 г. е повишена в старши асистент, а през 2009 г. – в главен асистент. Наред със семинарните занятия пред студентите в Юридическия факултет е изнасяла лекции по възлагане, а през учебните 2011/2012 и 2012/2013 г. води лекционния курс пред студентите задочно обучение. Отзивите на студентите и резултатите от семестриалните им изпити показват, че лекциите са на необходимото академично ниво и дават пълна и актуална информация както за развитието на научните разбирания в областта на гражданския процес, така и за съдебната практика. В качеството си на главен асистент ръководи учебния стаж на студентите редовна форма на обучение, провеждана след седмия учебен семестър. По овластяване от Факултетния съвет наред с хабилитираните преподаватели участва в семестриалния изпит по граждански процес.

Защитава през 2008 г. докторска теза на тема „Подпомагащата страна в съдебния исков гражданския процес“ и става доктор по право. Докторската ѝ дисертация е издадена от издателство „Сиби“ през 2009 г. и се ползва с интерес от юридическата общност.

През 2010 г. е вписана в списъка на арбитрите за вътрешни арбитражни дела при Арбитражния съд на БТПП. Доколкото имам обратна информация, г-жа Цолова често е сочена за арбитър и компетентно и безпристрастно разглежда и решава гражданскоправни и търговски спорове. Тази ѝ дейност предоставя възможност на г-жа Цолова да повишава своята преподавателска компетентност по граждански процес, защото практиката винаги е от полза за вникването в дълбочина на проблематиката на гражданския процес, а от там – за повишаване на качеството на неговото преподаване.

- III. Камелия Цолова е изявен учен. За участието си в конкурса за доцент тя е представила една монография и две статии. Монографията „Частичният иск“ (София, „Сиби“, 2012, 216 с.) съдържа множество приноси моменти, по-съществените от които посочвам нататък:

1. За пръв път този въпрос е предмет на задълбочено монографично изследване в българската процесуална наука. Проблемът е изследван прецизно и в пълнота. Отчетени са както българските, така и чуждестранните достижения в гражданскопроцесуалната наука. Взето е предвид и развитието на съдебната практика в съответната област. Възприемането или критикуването на чуждите мнения е аргументирано и обосновано.
2. Кандидатката с основание приема, че частичният иск съществува по българското гражданско процесуално право поради водещите в нашия граждански процес принципи на диспозитивното начало, което дава възможност на заинтересуваната страна да сезира съда тогава, когато намери за нужно и с това, което смята за необходимо, и на състезателното начало, ограничаващо съда в рамките на заявеното основание.
3. Заслужава внимание разбирането на К. Цолова, опряно на съдебната практика, че частичният иск може да бъде само изричен и ако ищецът не го е заявил като такъв, няма да са налице особеностите, свързани с предявяването му като частичен.
4. След изследване на възможните хипотези г-жа Цолова констатира, че до частичен иск може да се стигне само при притезателни права за делими родово определими заместими вещи. Тази постановка заслужава внимание и подкрепа. Също така значимо е установеното в изследването положение, че частичен иск няма да бъде налице когато отделните елементи на сложното притезателно право могат да бъдат индивидуализирани по такива белези като време и място. Заслужава обаче да отбележа, че при такива периодично възникващи вземания като вземанията за наемна цена и тяхното неплащане за определен период от време предявеният иск за част от наемната цена би могъл да бъде частичен.
5. Изключително полезно, теоретично обосновано и прагматично целесъобразно е аргументирането на тезата, че размерът на предявеното пред съда вземане не представлява индивидуализиращ белег на предмета на делото (с. 75). За мен това решение е несъмнено и отговаря на ГПК. А щом това е така, то при предявен

частичен иск, както смята авторката, предмет на делото става самото правоотношение, твърдяно от ищеца в исковата молба. Обемът или размерът на търсената защита несъмнено представлява и обосновава качествено, а не количествено търсената с иска защита.

6. В Глава трета, посветена на предявяването на частичния иск, г-жа К. Цолова систематично, обосновано и аргументирано разглежда въпросите на условията за допустимост на предявяването на частичен иск. На това място тя откроява интереса като процесуална предпоставка за съществуването на правото на иск и разумно разкрива причините, породили този интерес при частичния иск. Макар и на пръв поглед да изглежда доста крайно, споделям разбирането че „...е недопустимо предявяването на частичен иск по такива дела, по които или изобщо не се дължи държавна такса...или размерът на държавната такса не зависи от размера на иска...“ (с. 89). Действително, едва ли бихме могли да си представим какъв интерес в тези случаи би имал ищецът от предявяване на иска като частичен.

Кандидатката в конкурса за доцент подробно е разгледала спецификите на исковата молба при предявяването на частичен иск.

С оглед на значимия за определянето на родовата подсъдност и възможността за касационно обжалване фактор „цена на иска“ заслужава действително *de lege ferenda* законодателно да се направи разграничение между цената на иска при частичния иск и тя да бъде размерът на цялото притезателно право, и отделно държавната такса да се постави в зависимост от размера на частичния иск.

От години насам винаги ме е смущавало доста широко разпространеното разбиране, че при предявяването на частичен иск се спира единствено давността по отношение на предявената част, така че след време може да се окаже, че за останалата непредявена част давността е изтекла. Това разбиране е смущаващо на фона на също така общоприетото, че при отхвърлянето на частичен иск СПН обхваща цялото. Двете разбирания взети в едно нарушават принципа за равенството, защото

ако спечелиш – печелиш само част, но ако загубиш – губиш цялото. Ето защо предложеното в рецензираната монография разбиране за спирането и прекъсването на давността по отношение на цялото вземане за мен поставя нещата на равна основа и следва да бъде споделено (с. 117–118).

Една последователна и нова крачка в развитието на процесуалната наука се прави в областта на правното положение на ответника при предявен частичен иск. Г-жа Цолова точно отбелязва, че когато ответникът оспорва основателността на иска, той по същество оспорва съществуването не само на предявената част, но и на цялото вземане. Оригинално и с приносно значение е разбирането, че е възможно ответникът да предяви отрицателен установителен иск за установяване че непредявената с иска горница (с. 132). Едва ли може да се постави под съмнение подобна възможност, защото практически ответникът има интерес от предявяването му.

Също така заслужава внимание разработката относно признанието на частичния иск и неговите последици.

7. Глава пета е посветена на съдебното решение, постановено по частичен иск. Ясно и структурно обосновано К. Цолова е разгледала проблемите и особеностите на такова съдебно решение. Следвайки основното си разбиране, че предмет на делото е спорното правоотношение като такова, авторката стига до разбирането, че предмет на решението ще бъде същото правоотношение, а от там – че по неговото съществуване ще се формира СПН. Наред с вече познатата последица, че при отхвърлянето на частичния иск нов иск за горницата не може да се предяви, гл.ас. Цолова обосновано приема, че при уважаването на иска и предявяването на нов за горницата новосезираният съд ще трябва да зачете СПН на предходното решение, с което е установено съществуването на правоотношението между страните, и тогава единственият въпрос, на който следва да отговори, е дали съществува горницата.

8. В конкурса К. Цолова участва и със статията „Порочното решение при призвание на иска и защитата срещу него“. Признанието на иска и решението при направено такова призвание е сравнително нов институт на процесуалното ни право. Цолова последователно разглежда признанието на иска като разпоредително действие, с което ответникът се разпорежда с правото си на защита. Това процесуално действие има за последица по искане на ищеца съдебното дирене да се прекрати и съдът да постанови съдебно решение съобразно признанието, без да се събират доказателства. При такова решение въпросът за неговата правилност, естествено, не може да се повдига и, както е разработено в цитираната статия, това решение подлежи на инстанционен контрол само за нищожност и недопустимост. Също така, както е аргументирано в рецензираната статия, решението при призвание на иска ще бъде недопустимо и когато признанието на иска е невалидно като волеизявление. Не мога да се съглася с констатацията че „нито признанието на иска, нито постановеното въз основа на него решение могат да бъдат атакувани по исков ред, ако са нищожни“ (с. 87), но въпросът може да бъде дискутиран и не намалява значението на цитираната статия.
- Разумно и аргументирано авторката разглежда възможността за отмяната на решенията при призвание на иска по чл. 303 от ГПК и приложимостта на посочените в този текст отменителни основания.
9. За участието си в конкурса К. Цолова представя и приетата за печат в сп. „Търговско право“ статия „Подлежат ли на отмяна по чл. 537, ал. 2 от ГПК нотариалните актове за сделки с вещни права върху недвижими имоти“. В нея авторката се придържа към разбирането, че уредената в чл. 537, ал. 2 от ГПК възможност за искова защита на трети лица срещу решението, издавано по реда на охранителното производство, не намира приложение при нотариални актове, удостоверяващи правни сделки. Правилото, според авторката, би могло да намери приложение само по отношение на завършващите обстоятелствена

проверка нотариални актове. Тезата е аргументирана подробно и нейната правилност се потвърждава от Тълкувателно решение № 3 от 29.11.2012 г. на ОСГК на ВКС.

- IV. Представените за участие в конкурса научни трудове на Камелия Цолова напълно покриват изискванията на закона. В тях, както отбелязах, се съдържат значителни научни постижения, които имат не само теоретично, но и практическо значение. Кандидатката в конкурса за доцент е демонстрирала своя потенциал за аналитично мислене и изследователски дух. Показаното от нея несъмнено може да мотивира научното жури за присъждане на научната длъжност „доцент по граждански процес“.
- Наред с това искам да отбележа трудолюбието и самокритичността на К. Цолова, видими при всяка нейна разработка. Като ръководител на катедра „Гражданскоправни науки“ и преподавател по Българско гражданско процесуално право“ в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ имах възможност достатъчно години да се уверявам в качествата на гл.ас. д-р Камелия Цолова като преподавател и научен работник. Всичко посочено по-горе ми дава основание да препоръчам присъждането на академичната длъжност „доцент по граждански процес“ в образователното направление с шифър от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления. Тя отговаря на всички изисквания на чл. 24, ал. 1, 2 и 3 на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

София, 3 март 2013 г.

С уважение:

